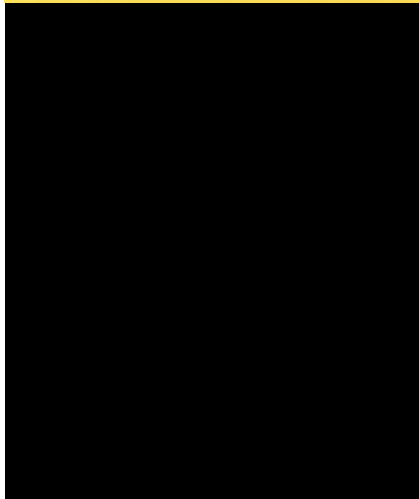

Plano Brasília © imagen divulgacion vitruvius

La discussió sobre l'ocupació de l'interior del Brasil s'inicia al Segle XVIII liderada pel Marquès de Pombal i Els Inconfidentes. El tema guanya força després de la Proclamació de la República a 1889, i inicia la seva concreció amb el pla de "La Marxa per a l'Oest" Desenvolupat pel Govern de Giulio Vargas, per accelerar l'ocupació del centre-oest brasiler. Palmas, capital de l'estat de Tocantins és part d'aquest procés i va ser antecedita per Goiânia i Brasília. Les tres ciutats planejades. Ens proposem reflexionar una mica sobre els projectes d'aquestes tres capitals, elements que integren l'ambició Pla d'interiorització d'aquest país-continent.

El pla urbà de Goiânia, capital de Goiás, va ser definit per Atilio Correia Lima, graduat en arquitectura per l'Escola Nacional de Belles Arts de Rio de Janeiro el 1925 i post-graduat en urbanisme a la Sorbona de París el 1930. Per invitació de l'intendent Pedro Ludovico, Correia Lima escull un pla alt al sud-est de l'estat per localitzar la nova capital, la pedra fonamental va ser col·locada el 24 d'octubre de 1933. La concepció de l'urbanista es recolza en el concepte de monumentalitat. Portant com a referència Versalles i Washington, emprà l'esquema d'inspiració francesa paté d'oie (arrugues al voltant de l'ull). A partir de la Plaça Cívica davant del Palau de Govern estatal neixen avingudes que avancen organitzades en un disseny radial, aquell té els sectors anterior i lateral delimitats per una avinguda en semicercle. La influència de França del segle XIX també es reflecteix en les avingudes i les places, així com en l'estètica dels bulevards.

La idea d'interioritzar la capital del país igualment ve del segle XVIII, es reforça amb l'arribada de la cort portuguesa a Brasil en 1808 i guanya força amb la primera constitució republicana de 1891, la qual determina la regió del pla alt central com localització de la futura capital. Caldrà que el Govern de Juscelino Kubitschek (1956-1961) la pugui concretar.

Al març de 1956 Kubitschek va crear la Companyia Urbanitzadora de la Nova Capital (NOVACAP), empresa estatal que coordinaria la construcció de Brasília amb l'enginyer Israel Pinheiro com a president, l'arquitecte Oscar Niemeyer com a director tècnic, el qual va organitzar un concurs de projecte urbanístic del Pla Pilot, guanyat per Lucio Costa.

Costa va presentar un pla amb les bases en els preceptes de la Carta d'Atenes, seguint la definició d'àrees específiques per a cada tipus d'ús: residencial, administratiu, comercial, industrial, recreatiu, cultural, etc i l'ocupació dels conceptes de velocitat, moviment, màquina, individualitat, tan a gust de la modernitat, expressat per la valorització de l'automòbil privat i les llargues avingudes. Buscant minimitzar problemes de circulació, l'urbanista va eliminar creus d'avingudes situant-les en diferents nivells. El sector destinat als edificis de govern federal anomenada Plaça dels tres Poders, té una situació destacada en l'eix exclusiu, que parteix del punt de trobada "a les corbes" emfatitzant la seva funció de capital federal.

Palmas sorgeix com a conseqüència de la constitució de 1988 la qual estableix la divisió de l'estat de Goiás en dues federacions autònomes, una al Nord i una altra al Sud. L'estat que es crea al Nord, Tocantins, exigeix una capital. La proposta és que la ciutat es localitzi en el centre del nou territori i com les altres capitals de la regió serà planejada. Els arquitectes urbanistes Luis Fernando Cruvinel i Walfredo Antunes van iniciar el projecte el 1989 inspirats en la modernitat i en la proximitat de Brasília. El terreny escollit és pla, a un costat el riu Tocantins i l'altre la serra del Lajeado. El partit del pla urbanístic, pres conjuntament entre els arquitectes i el govern de l'estat, es defineix com un traçat en creu amb centre en el promontori on es localitza el Palau de Govern, a partir del qual es desenvolupa l'estratègia emprada pels urbanistes que va consistir en "crear dues estructures interdependents entre si. Una macro, de caràcter urbà, amb format de malla, més dinàmica i predominant en la imatge de la ciutat. L'altra, a l'interior dels carrers i amb un disseny més flexible, la finalitat és proporcionar el desenvolupament de barris, entesos com petites ciutats dins de la ciutat.

Els propòsits i ideologies inserits en els plans urbanístics d'aquestes tres capitals, que marquen el camí del procés d'interiorització del Brasil, expressen molt sobre les relacions socials, espai públic i formes de vida urbana que estem portant cap a l'interior i construint-lo. Aprofundir en el seu estudi, és preciós.

Héctor Alfredo Morelli, arquitecte. Corresponsal del COAC Palmas, Brasil amb la col·laboració de Mara Kramer. Maig 2017

[1]

Tornar

[2]

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : <https://www.arquitectes.cat/es/node/12173>

Links:

[1] <https://www.arquitectes.cat/es/printpdf/printpdf/12173>

[2] <https://www.arquitectes.cat/es/javascript%3Ahistory.back%281%29>